

მდგრადი საჯარო შესყიდვების საწყის
ეტაპზე იმპლემენტაციისათვის შერჩეული
პრიორიტეტული პროდუქტების (საქონლის)
იდენტიფიცირების თაობაზე ანგარიში

Action implemented by:

შენიშვნა

მდგრადი საჯარო შესყიდვების საწყის ეტაპზე იმპლემენტაციისათვის შერჩეული პრიორიტეტული პროდუქტების (საქონლის) იდენტიფიცირების თაობაზე ანგარიში მომზადებულ იქნა ევროკავშირი გარემოსთვის (EU4Environment) პროგრამის ფარგლებში, რომელიც დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ და იმპლემენტირებულია OECD-ის, UNECE-ის, UNEP-ის, UNIDO-სა და მსოფლიო ბანკის მიერ. ეს ანგარიში მომზადებულ იქნა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრისა (UNEP-ის იმპლემენტაციის პარტნიორი საქართველოში) და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მხარდაჭერით, UNEP-ის დახმარებით.

წინამდებარე ანგარიში წარდგენს იქნა ადგილობრივ და საერთაშორისო დაინტერესებულ პირთათვის და განხილულ იქნა მდგრადი შესყიდვების საწყის ეტაპზე იმპლემენტაციისათვის შერჩეული პროდუქტების პრიორიტეტიზაციისა და ბაზრის მზადყოფნის კვლევის შესახებ ონლაინ სამუშაო შეხვედრაზე, რომელიც გაიმართა 2021 წლის 29 ივლისს. ეს ანგარიში მომზადებულ იქნა ქალბატონი ნატო ბერიძის მიერ — EU4Environment პროექტის ჯგუფის ეროვნული სამართლის ექსპერტი, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი. ანგარიში მომზადდა სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრთან აქტიური თანამშრომლობით. სახელმძღვანელოზე კომენტარები შემუშავებულ იქნა ბატონი ფარიდ იაკერისა და ქალბატონი ლესია ნიკოლაევის მიერ — გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამიდან და ბატონი ერიქს მეხალისის მიერ — EU4Environment-ის პროექტის ჯგუფის საერთაშორისო სამართლის ექსპერტი. წარმოდგენილი კომენტარები ასახულ იქნა დოკუმენტში.

ამ დოკუმენტში გამოთქმული მოსაზრებები წარმოადგენს მხოლოდ ავტორის მოსაზრებებს და არ შეიძლება აღქმულ იქნეს როგორც ევროკავშირის, ან მისი წევრების ან აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების მთავრობების ან იმპლემენტაციის პარტნიორების ოფიციალურ მოსაზრებებად.

ეს დოკუმენტი და დოკუმენტში მოცემული ნებისმიერი რუკა, წარმოდგენილია იმ რწმენით, რომ არ აზიანებს რომელიმე ტერიტორიის სტატუსს ან სუვერენიტეტს, საერთაშორისო საზღვრებსა და საზღვრების დელიმიტაციას და ნებისმიერი ტერიტორიის, ქალაქის ან ტერიტორიის სახელწოდებას.

ეს დოკუმენტი შემუშავებულ იქნა ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით. დასაშვებია ამ დოკუმენტის ტექსტის გამოყენება წყაროს მითითების პირობით. აღნიშნული დოკუმენტის გაყიდვა აკრძალულია.

გთხოვთ ამ პუბლიკაციის ციტირება მოახდინეთ შემდეგი სახით: EU4Environment (2021), მდგრადი საჯარო შესყიდვების საწყის ეტაპზე იმპლემენტაციისათვის შერჩეული პრიორიტეტული პროდუქტების (საქონლის) იდენტიფიცირების თაობაზე ანგარიში.

შემოკლებები

ასოცირების შეთანხმება	ერთი მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმება
დადგენილების პროექტი	„საჯარო შესყიდვის განხორციელებისას მდგრადი განვითარების მიზნის მისაღწევად გასატარებელი აუცილებელი ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი
კანონპროექტი	„საჯარო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი
მდგრადი შესყიდვა	მდგრადი საჯარო შესყიდვა
მწვანე შესყიდვა	მწვანე საჯარო შესყიდვა
სააგენტო	სსიპ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო
CPV	შესყიდვების საერთო/მიღებული ლექსიკონი

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

სარჩევი

1. შესავალი	5
2. მდგრადი შესყიდვების მოკლე მიმოხილვა.....	6
3. პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს მიზნები და შედეგები	9
4. ინსტრუქცია პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოსთვის	10
5. განხორციელებული პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს მეთოდოლოგია	12
6. პრიორიტეტიზაციისათვის მომზადება	14
6.1. ენერგომომხმარებელი საქონლის ანალიზი	15
7. პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს განხორციელება	19
7.1. ევროკავშირის მწვანე შესყიდვების კრიტერიუმზე დაყრდნობით მდგრადი შესყიდვებისათვის პოტენციური პროდუქტების ანალიზი.....	19
7.2. გარემოსადმი ზემოქმედების შეფასება	22
7.3. ბაზრის წინასწარი კვლევის ანალიზი	23
7.4. პრინტერების, პლოტერების, საბეჭდი ქაღალდის, დასუფთავების პროდუქტების, ტონერებისა და საღებავის კარტრიჯებისა ბაზრის კვლევა.....	24
7.5. ხარისხის სტანდარტების, სერტიფიკატებისა და ეკო-ეტიკეტების ხელმისაწვდომობის შეფასება.....	27
7.6. სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების შეფასება	28
7.7. მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული პროდუქტების/კანდიდატების საბოლოო შეფასება	29
8. დასკვნა	30
დანართი N1	31
დანართი N2	33

1. შესავალი

ასოცირების შეთანხმების 227-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად: „მხარეები ადასტურებენ თავიანთ ვალდებულებას, ხელი შეუწყონ მდგრად განვითარებას და აღიარებენ, რომ ეკონომიკური განვითარება, სოციალური განვითარება და გარემოს დაცვა მისი ურთიერთდამოკიდებული და ურთიერთგამამძლიერებელი საშუალებებია. ისინი ხაზს უსვამენ ვაჭრობასთან დაკავშირებულ შრომითი და გარემოსდაცვითი საკითხების, როგორც ვაჭრობისა და მდგრადი განვითარების მიმართ გლობალური მიდგომის ნაწილის, მნიშვნელობას.“ ასევე, ასოცირების შეთანხმების 228-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად: „ამ კონტექსტში თითოეულმა მხარემ უნდა სცადოს იმის უზრუნველყოფა, რომ მისი კანონები და პოლიტიკა ითვალისწინებდეს და ხელს უწყობდეს გარემოსა და შრომითი ურთიერთობების დაცვის მაღალი დონის მიღწევას და შეეცადოს გააგრძელოს ამ კანონებისა და პოლიტიკის და მათი ძირითადი დაცვის დონის გაუმჯობესება.“ ზემოაღნიშნული მიზნების შესრულების უზრუნველსაყოფად, ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული ევროკავშირი გარემოსთვის (EU4Environment) პროგრამის ფარგლებში, სააგენტოსთან აქტიური თანამშრომლობითა და ეროვნული და საერთაშორისო ექსპერტების მხარდაჭერით მომზადდა კანონპროექტის შესაბამისი სამართლებრივი დებულებები მდგრადი შესყიდვების შესახებ, ასევე დადგენილების პროექტი და შესაბამისი სახელმძღვანელოები. პროექტის ერთ-ერთი მნიშვნელოვან ამოცანას წარმოადგენდა მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული პრიორიტეტული შერჩევა. აღნიშნული ამოცანის შესრულებისათვის, სააგენტოსთან აქტიური თანამშრომლობით პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშო განხორციელდა.

წინამდებარე პრიორიტეტიზაციის ანგარიშში გაანალიზებულია ის ეტაპები და აქტივობები, რაც საქართველოში მდგრადი შესყიდვების საწყის ეტაპზე იმპლემენტაციისას შერჩეული პრიორიტეტული ობიექტების (საქონლის) იდენტიფიცირების მიზნით იქნა განხორციელებული. პრიორიტეტიზაციის პროცესი, თავისი მხრივ, გამოკვეთს ასევე სხვა პროცესებს, რამაც შესაძლოა ხელი შეუწყოს ქვეყანაში მდგრადი შესყიდვების განვითარებას. წინამდებარე ანგარიშში აღწერილი პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშო განხორციელებულ იქნა გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს ინსტრუქციის¹ შესაბამისად, საქართველოს სამართლებრივი სისტემისა და პრაქტიკის თავისებურებების მხედველობაში მიღებით. ამასთან, პრიორიტეტული შესყიდვის ობიექტების მდგრადი შესყიდვის წარმატებულმა იმპლემენტაციამ შესაძლოა წახალისოს შემსყიდველი ორგანიზაციები, რომ შეისყიდონ მდგრადობის მახასიათებლებით წარმოებული სხვა პროდუქტებიც, აგრეთვე იმგვარი პროდუქტები, რომელთაც შედარებით მცირე ზემოქმედება აქვთ გარემოზე მთლიანი სასიცოცხლო ციკლის (წარმოება, გამოყენება, განადგურება) განმავლობაში. ეს არამხოლოდ გაზრდის საჯარო შესყიდვების სისტემაში მდგრადი შესყიდვების პრაქტიკებს, არამედ მოტივაციას მისცემს ასევე ბიზნესს, აწარმოოს უფრო გარემოსადმი მეგობრული ან ინოვაციური პროდუქტი. ყოველივე ზემოაღნიშნული ხელს შეუწყობს ასევე ქვეყნის პოლიტიკის განვითარებასაც მდგრადი განვითარების მიმართულადა.

¹ გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) მიდგომის შესახებ დამატებითი ინფორმაციისათვის გთხოვთ იხილოთ: https://www.oneplanetnetwork.org/sites/default/files/sustainable_public_procurement_implementation_guidelines.pdf [27.09.2021].

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

2. მდგრადი შესყიდვების მოკლე მიმოხილვა

განსხვავებული სამართლებრივი რეჟიმები მდგრადი შესყიდვების განსხვავებულ გაგებას იცნობენ. ზოგადად, მდგრადი შესყიდვა არის:

- მაღალკვალიფიციურად განხორციელებული „ჩვეულებრივი“ შესყიდვა, როდესაც მიღწეულია შესყიდვის ობიექტის შესაძლო საუკეთესო ღირებულება;
- მწვანე შესყიდვა;
- სოციალური (საზოგადოებრივი მიზნით განმსჭვალული) შესყიდვა.

მწვანე შესყიდვისა და სოციალური შესყიდვის შინაარსი, თავის მხრივ, საჭიროებს განმარტებას, ვინაიდან, როგორც უკვე აღინიშნა, სხვადასხვა ქვეყნის კანონმდებლობით, ისინი სხვადასხვანაირადაა გაგებული. ეს იმიტომ ხდება, რომ სხვადასხვა ქვეყანა, განსხვავებული გამოწვევების წინაშე დგას გარემოსდაცვით და სოციალურ სფეროებში² და, შესაბამისად, ისინი ირჩევენ ასეთი გამოწვევების დაძლევის სხვადასხვანაირ გზებს.

ამდენად, ის რაც მიჩნეულია „მწვანე შესყიდვად“ ერთი ქვეყნისთვის, შესაძლოა „ჩვეულებრივი“ ან „ტრადიციული“ შესყიდვა იყოს სხვა ქვეყნისთვის. მიუხედავად ამისა, გარკვეული უნივერსალური დეფინიციები შესაძლოა, მნიშვნელოვანი იყოს პრაქტიკული თვალსაზრისით. მაგალითად, ევროკომისია მწვანე შესყიდვას განმარტავს როგორც „პროცესს, როდესაც შემსყიდველი ორგანიზაციები საქონელს, მომსახურებას ან სამუშაოს ყიდულობენ იმგვარად, რომ მათი მთელი სასიცოცხლო ციკლის განმავლობაში შემცირდეს გარემოზე ზემოქმედება, იმავე ფუნქციის მქონე იმ საქონელთან, მომსახურებასთან და სამუშაოსთან შედარებით, რომელიც სხვა (ჩვეულებრივი) შემთხვევაში იქნებოდა შესყიდული.“³ სოციალურად პასუხისმგებლიანი შესყიდვა, თავისი მხრივ, ევროკომისიის მიერ განიმარტება როგორც შესყიდვის მოქმედებები, რომლებიც მხედველობაში იღებს ერთ ან რამდენიმე შემდეგ სოციალურ ფაქტორს: დასაქმების შესაძლებლობებს, ნორმალურ სამუშაო გარემოს, სოციალურ და შრომითსამართლებრივ უფლებებთან შესაბამისობას, სოციალურ ჩართულობას (მათ შორის, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ჩართულობა), თანაბარ შესაძლებლობებს, ხელმისაწვდომ დიზაინს/გეგმას ყველასთვის, მდგრადობის კრიტერიუმების მხედველობაში მიღებით, მათ შორის, ეთიკური ვაჭრობის საკითხებისა და

² მწვანე და სოციალური შესყიდვების დეფინიცია, გაეროსა და ევროკავშირის მიერ, განსაზღვრულია უფრო ზოგადი, გენერალური გზით. ასეთი გენერალური ნორმები თითოეულმა ქვეყანამ შესაძლოა საკუთარ კანონმდებლობაში ასახოს განსხვავებული გამოწვევებისა და ამ გამოწვევათა განსხვავებული დაძლევის გზების მიხედვით. ამასთან, პრაქტიკული თვალსაზრისით, არ არსებობს რაიმე „შედარების სია“, რომელიც შესაძლებლობას მოგვცემს, განვსაზღვროთ შესყიდვა შეიძლება მიჩნეულ იქნეს მწვანედ ან სოციალურად. ³ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/what_en.htm [27.09.2021].

უფრო ფართო, სარეკომენდაციო შესაბამისობას კორპორაციულ სოციალურ პასუხისმგებლობასთან.⁴

მდგრადი შესყიდვა მიზნად ისახავს სათანადო ბალანსის მიღწევას მდგრადი განვითარების სამ საყრდენს – ეკონომიკურ, სოციალურ და გარემოსდაცვით ასპექტებს შორის.⁵ მდგრადი განვითარება შემსყიდველი ორგანიზაციებისგან მოითხოვს საკუთარი უფლებამოსილებებისა და ვალდებულებების განხორციელებისას სოციალური, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი ასპექტების მხედველობაში მიღებას, ისე რომ არცერთი ზემოაღნიშნული ასპექტი არ იყოს დომინანტური, არამედ მათ შორის ბალანსი უნდა იქნეს მიღწეული. შემსყიდველ ორგანიზაციებს შესაძლებლობა აქვთ მდგრადი შესყიდვების კრიტერიუმები გამოიყენონ შესყიდვის ნებისმიერ ეტაპზე, ბაზრის მოკვლევებიდან დაწყებული ხელშეკრულების შესრულების კონტროლით დამთავრებული.

მდგრადი შესყიდვების სისტემა მიზნად ისახავს გარემოსადმი უფრო მეგობრული საქონლის, სამუშაოსა და მომსახურების შესყიდვას, რამდენადაც აღნიშნული ხელს შეუწყობს ქვეყნის მდგრად და დაბალანსებულ განვითარებას, კლიმატური, გარემოსდაცვითი და სოციალურ-ეკონომიკური გამოწვევების ერთიანად მხედველობაში მიღებით.

მდგრადი შესყიდვა განმარტებულია როგორც პროცესი, რომლის დროსაც ორგანიზაციები საკუთარ მოთხოვნილებებს საქონელზე, მომსახურებაზე, სამუშაოსა და კომუნალურ მომსახურებაზე იკმაყოფილებენ ისე, რომ მიღწეულ იქნეს ხარჯთეფექტურობა მთლიანი სასიცოცხლო ციკლის განმავლობაში, იმგვარად, რომ სარგებელი მიიღოს არამხოლოდ შემსყიდველმა ორგანიზაციამ, არამედ საზოგადოებამ და ეკონომიკამ, გარემოსთვის მინიმალური ზიანის მიყენების გზით.⁶

გარემოსდაცვითი განზომილებასთან ერთად, მდგრადი შესყიდვა ასევე მოიაზრებს სოციალურ და ეკონომიკურ ასპექტებსაც:

- ეკონომიკური ფაქტორი უკავშირდება მთლიანი სასიცოცხლო ციკლის დანახარჯის გამოთვლის მეთოდოლოგიის გამოყენებას. შესყიდვა უნდა იყოს ეფექტიანი, რაც ნიშნავს ეკონომიკურად ყველაზე მომგებიანი წინადადების მიღებას;
- სოციალური ფაქტორი მოიცავს სოციალური თანასწორობის, სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის დაცულობას, ადამიანის უფლებებისა და შრომის სამართლის პრინციპების დაცვას;
- გარემოსდაცვითი ფაქტორი მოიცავს ჰაერის, წყლის და ნიადაგის ემისებს, კლიმატის ცვლილებას, ბიომრავალფეროვნებას, ბუნებრივი რესურსების სწორ გამოყენებას შესყიდვის ობიექტის მთლიანი სასიცოცხლო ციკლის განმავლობაში.

⁴ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/tools-public-buyers/social-procurement_en [27.09.2021].

⁵ გთხოვთ იხილოთ: https://ec.europa.eu/environment/gpp/versus_en.htm [27.09.2021].

⁶ წყარო: Procuring the Future – the report of the UK Sustainable Procurement Task Force, June 2006. მდგრადი საჯარო შესყიდვების შესახებ დეფინიცია შემუშავებულია Marrakech Task Force-ის მიერ.

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

ამავე დროს, ევროპული საუკეთესო პრაქტიკის ანალიზმა ცხადყო, რომ თითოეული ქვეყანა თავისი საჭიროებებიდან გამომდინარე, თავად განსაზღვრავს, თუ რომელი შესყიდვის ობიექტი აირჩიოს მდგრადი შესყიდვების/მწვანე შესყიდვის საწყის ეტაპზე იმპლემენტაციისათვის. გამოწვევა როგორც წესი არის მდგრადი შესყიდვების მიზნების მიღწევა, ისე რომ უზრუნველყოფილ იქნეს ეკონომიკურ ოპერატორებთან ურთიერთობისას არადისკრიმინაციული და პროპორციული მიდგომები. ამდენად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ რაიმე უნივერსალური განმარტება მწვანე და მდგრადი შესყიდვების არ არსებობს და აღნიშნულთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებას იღებენ ქვეყნები, თავიანთი გარემოსდაცვითი თუ სოციალური პოლიტიკისა და ფინანსური რესურსების საფუძველზე.⁷ ამავე დროს, ევროკავშირის საჯარო შესყიდვების დირექტივების მოთხოვნებიც უნდა იქნეს დაცული.

⁷ ამასთან, ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ შემსყიდველი ორგანიზაციები, საჭიროებების მიხედვით, თითოეული შესყიდვისას ადგენენ შესყიდვის თითოეული საფეხურისთვის განსაზღვრულ მოთხოვნებს, დაწყებული შესყიდვის დაგეგმვიდან, დამთავრებული ხელშეკრულების შესრულებით, იმისთვის, რათა მიღწეულ იქნეს დასაწყისშივე მკაფიოდ განსაზღვრული მიზანი (მაგალითად, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებმა თავისუფლად შეძლონ საზოგადოებრივი ტრანსპორტით სარგებლობა, შემცირდეს ბავშვების ჯანმრთელობის დაზიანების რისკი, იმით, რომ შესყიდულ იქნეს ორგანული წარმოშობის საკვები, აგრეთვე შესყიდულ იქნეს ისეთი ტიპის ავეჯი, რომელიც, მისი ამორტიზების შემდეგ დაექვემდებარება გადამუშავებას და ა.შ.).

3. პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს მიზნები და შედეგები

წინამდებარე დოკუმენტი მოიცავს მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული პროდუქტების იდენტიფიცირებისათვის განხორციელებული აქტივობების მიმოხილვას. მდგრად შესყიდვებთან მიმართებით UNEP-ის მეთოდოლოგიის შესაბამისად, იმ საქონლის, სამუშაოსა და მომსახურების პრიორიტეტიზაცია, რომელთაც აქვთ მდგრადობის ყველაზე მაღალი პოტენციალი და შესაძლოა შეთავაზებულ ყოფილიყო, როგორც პრიორიტეტული პროდუქტი მდგრადი შესყიდვებისათვის, დაწყებულ იქნა ყველაზე ხშირად შესყიდული შესყიდვის ობიექტის (საქონლის) მიმოხილვითა და აღნიშნული პროდუქტების ალტერნატივების იდენტიფიცირებით. ზემოხსენებული ობიექტების (საქონლის) იდენტიფიცირებისათვის, აღნიშნული პროდუქტების (საქონლის) ბაზრის მზაობა, ისევე როგორც ამ ობიექტების გარემოზე ზემოქმედება იქნა გაანალიზებული.

პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოსთან მიმართებით, წინამდებარე ანგარიშში განხილული იქნება, თუ რა ეტაპების გავლით განხორციელდა მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული შესყიდვის ობიექტების (საქონლის) კვლევა და შერჩევა. პრიორიტეტიზაციის პროცესი მიმდინარეობდა სააგენტოს აქტიური მონაწილეობით და ჩართულობით. შესაბამისად, დოკუმენტში სააგენტოს მიერ მოწოდებული სტატისტიკური მონაცემებიც იქნება გაანალიზებული.

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

4. ინსტრუქცია პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოსთვის

გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) მიერ შემუშავებულია იმ ობიექტების პრიორიტეტიზაციისა და იდენტიფიცირების მიზნით განსახორციელებელი პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს ერთგვარი ინსტრუქცია,⁸ რომელსაც შემსყიდველი ორგანიზაციები შეისყიდიან მდგრადი შესყიდვების იმპლემენტაციის საწყის ეტაპზე.

ზემოხსენებული ინსტრუქცია იძლევა არსებული საკანონმდებლო ჩარჩოს ანალიზის, მათ შორის, მდგრადი განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკის დოკუმენტებისა და ბაზრის მზადყოფნის ანალიზის კვლევის რეკომენდაციას, იმისათვის რომ დადგინდეს მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული პროდუქტების (საქონლის) ხელმისაწვდომობა ბაზარზე.

ინსტრუქციის თანახმად, პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშო მოიცავს რამდენიმე ეტაპს:

- შესყიდვის ობიექტთა წინასწარი პრიორიტეტიზაცია;
- რისკებისა და სარგებლიანობის შეფასება;
- მდგრადი შესყიდვების იმპლემენტაციისათვის გამიზნული საბოლოო პროდუქტთა კატეგორიების შერჩევა.

შესყიდვის ობიექტების წინასწარი პრიორიტეტიზაციის ეტაპის:

ა) პირველ სტადიაზე რეკომენდებულია, იმ შესყიდვის ობიექტთა კატეგორიების ნუსხის გამორჩევა, რომლის ტექნიკური სპეციფიკაციები და შესაბამისი კრიტერიუმები უკვე ჩამოყალიბებულია. შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს მაგალითად 20 სახეობის პროდუქტთა ჯგუფი,⁹ რასთან დაკავშირებითაც შემუშავებულია ევროკავშირის მწვანესაჯარო შესყიდვების კრიტერიუმები და ტექნიკური სპეციფიკაციები.

ბ) მომდევნო სტადიაზე, მიზანშეწონილია განხორციელდეს ბოლო 3 წლის განმავლობაში სხვადასხვა შესყიდვის ობიექტების ან ამ ობიექტთა ჯგუფების მთლიანი შესყიდვის ღირებულების ან/და დადებული საჯარო შესყიდვის ხელშეკრულებების რაოდენობის ანალიზი. თუ ეს შესაძლებელია, რეკომენდებულია მონაცემების შეგროვება მომავალი, გასაფორმებელი საჯარო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულებების თაობაზე. ამ ეტაპზე რეკომენდებულია, თითოეული პროდუქტის კატეგორიასთან მიმართებით იდენტიფიცირებულ იქნეს პროდუქტი ან პროდუქტთა ჯგუფი, რომლებიც ყველაზე მეტად შეისყიდება საჯარო შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ და რომელთაც აქვთ გარემოსადმი

⁸ გთხოვთ იხილოთ ინსტრუქცია პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოსთვის, ხელმისაწვდომია: <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/35412/IPE.pdf> [27.09.2021].

⁹ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm [27.09.2021].

მეგობრული ალტერნატივა. ამდენად, შესაძლებელია რეკომენდებულ იქნეს, მდგრადობის კრიტერიუმით განსახორციელებელი მომავალი მდგრადი შესყიდვის ტენდერებისათვის.

გ) მესამე სტადიაზე, სასურველია, განხორციელდეს წინასწარი ბაზრის კვლევა, იმისათვის, რომ შემცირებულ იქნეს პროდუქტები ან პროდუქტთა ჯგუფები. ბაზრის ხელმისაწვდომობის კვლევისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ადგილობრივ ბაზარზე შესაბამისი ალტერნატიული პროდუქტის („მწვანე“/მდგრადი) ადგილობრივ ბაზარზე არსებობა და, შესაბამისად, ტრადიციულ და ალტერნატიულ შესყიდვის ობიექტთა საშუალო საბაზრო ფასთა შორის სხვაობა. ამავე ეტაპზე რეკომენდებულია შესყიდვის პრიორიტეტულ ობიექტთა სიიდან გამორიცხულ იქნეს იმგვარი ტიპის პროდუქტები, რომელთა მდგრადი ალტერნატივების მიწოდებასაც ბაზარი ვერ უზრუნველყოფს ან რომელთა მდგრადი ალტერნატივები ძალიან ძვირია ტრადიციულ/სტანდარტულ პროდუქტებთან მიმართებით.

- რისკებისა და სარგებლიანობის შეფასების ეტაპზე რეკომენდებულია იმის შეფასება, თუ რომელი სახის პროდუქტებს ექნება ყველაზე ნაკლები ზემოქმედება გარემოზე, მთლიანისასიცოცხლო ციკლის განმავლობაში. ამ მხრივ, რეკომენდებულია გათვალისწინებულ იქნეს გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ზემოქმედება.
- საბოლოო შეფასების ეტაპზე ხორციელდება პრიორიტეტიზაციის ძირითადი შედეგების შეფასება და, საბოლოოდ, მდგრადი შესყიდვების იმპლემენტაციისათვის გამოსაყენებელ პროდუქტთა კატეგორიების შერჩევა.

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

5. განხორციელებული პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს მეთოდოლოგია

სააგენტოსთან და გაეროს გარემოსდაცვით პროგრამასთან (UNEP) არაერთი ონლაინ შეხვედრა გაიმართა, პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს განხორციელებისათვის UNEP-ის ინსტრუქციის გასაანალიზებლად და სავარჯიშოს განხორციელებასთან დაკავშირებით შესაბამის შეკითხვებზე პასუხის გაცემის მიზნით.

ამასთან, რამდენადაც მდგრადი შესყიდვების მიდგომა სრულიად ახალ კონცეფციას წარმოადგენს ქართული საკანონმდებლო სივრცისათვის, გაანალიზებულ იქნა ამ მიმართულებით საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკა. როგორც ევროპის რამდენიმე განვითარებული ქვეყნის¹⁰ მდგრადი შესყიდვების სხვადასხვა რეგულაცია, ასევე, მდგრადი შესყიდვების სამოქმედო გეგმებით¹¹ მოცემული მიდგომები იქნა გაანალიზებული.

შედეგად, შეიძლება გამოიყოს ის შესყიდვის ობიექტთა ჯგუფები, რომელთათვისაც ხსენებული ქვეყნებიდან ყველას ან უმრავლესობას შემოღებული აქვს მდგრადი შესყიდვების მიდგომები. საგულისხმოა, ეროვნული დონის რეგულირების პარალელურად, ხსენებული შესყიდვის ობიექტების/ობიექტთა ჯგუფიდან უმრავლესობაზე უკვე განვითარებულია ევროკავშირის დონეზე მწვანე საჯარო შესყიდვების კრიტერიუმები. ევროკავშირში ეს სფეროები/შესყიდვის ობიექტთა ჯგუფებია:

1. კომპიუტერები და მასთან დაკავშირებული მოწყობილობები;¹²
2. დასუფთავების სერვისები (მათ შორის, ქიმიური საშუალებები);¹³
3. საბეჭდი ქაღალდი;¹⁴
4. გასანათებელი მოწყობილობები;¹⁵
5. ტრანსპორტი;¹⁶
6. ავეჯი;¹⁷
7. კვების მომსახურება;¹⁸
8. სამედიცინო მოწყობილობები.¹⁹

¹⁰ გაანალიზებულ იქნა მოლდოვის, უკრაინის, სლოვენის, რუმინეთის, ავსტრიისა და საფრანგეთის მდგრადი საჯარო შესყიდვების რეგულირება.

¹¹ გაანალიზებულ იქნა შვედეთის, ირლანდიის, უკრაინის, მოლდოვის, იტალიისა და მალტის მდგრადი საჯარო შესყიდვების შესაბამისი სამოქმედო გეგმები.

¹² გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/210309_EU%20GPP%20criteria%20computers.pdf [27.09.2021].

¹³ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/cleaning_product/en.pdf [27.09.2021].

¹⁴ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/paper_GPP_background_report.pdf [27.09.2021].

¹⁵ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/181210_EU_GPP_criteria_road_lighting.pdf [27.09.2021].

¹⁶ გთხოვთ იხილოთ <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/transport.pdf> [27.09.2021].

¹⁷ გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/furniture_gpp.pdf [27.09.2021].

¹⁸ გთხოვთ იხილოთ [https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/190927_EU_GPP_criteria_for_food_and_catering_services_SWD_\(2019\)_366_fi_nal.pdf](https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/190927_EU_GPP_criteria_for_food_and_catering_services_SWD_(2019)_366_fi_nal.pdf) [27.09.2021].

¹⁹ გთხოვთ იხილოთ <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/health/EN.pdf> [27.09.2021].

საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის ანალიზმა ცხადყო, რომ თითოეული ქვეყანა, მისი თავისებურებების, მათ შორის, გეოგრაფიული არეალის, წარმოების მოცულობის გათვალისწინებით, ასევე იმაზე დაყრდნობით, თუ რა ეტაპზეა²⁰ მდგრადი შესყიდვების კონცეფცია დანერგილი, აყალიბებს პრიორიტეტულ შესყიდვის ობიექტთა შესაბამის ნუსხას. ამასთან, საგულისხმოა, რომ რიგ შემთხვევაში, კონკრეტული პრიორიტეტული შესყიდვის ობიექტის შერჩევისას, ყურადღება ექცევა ადგილობრივი წარმოების წახალისების ფაქტორსაც.

იმის გათვალისწინებით, რომ მდგრადი შესყიდვების კონცეფცია რეალურ ქმედით ინსტრუმენტს წარმოადგენს შემსყიდველი ორგანიზაციის ხელში შესყიდვის პროცედურის განხორციელებისას მდგრადი განვითარების მიზნის მისაღწევად, პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს მოსამზადებელ ეტაპზე მნიშვნელოვანად ჩაითვალება შემსყიდველ ორგანიზაციათა არსებული პრაქტიკის გათვალისწინება. შესაბამისად, მომზადებულ იქნა შესაბამისი კორესპონდენცია და აქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ გაგზავნილ იქნა რამდენიმე შემსყიდველ ორგანიზაციასთან. მიღებული პასუხების ანალიზით დადგინდა მდგრადი შესყიდვების თაობაზე არსებული ცნობიერების დონე და ნათელი გახდა შემსყიდველ ორგანიზაციათა მზაობა, საჯარო ტენდერების ფარგლებში შეისყიდონ უფრო გარემოსადმი მეგობრული პროდუქტები მდგრადობის კრიტერიუმებით.

პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს განხორციელებისას გამოყენებულ იქნა აგრეთვე სტატისტიკის ანალიზის მეთოდიც. კერძოდ, სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის მონაცემები იქნა გაანალიზებული და სტატისტიკური ინფორმაცია მომზადდა 128 სახეობის შესყიდვის ობიექტზე (CPV კოდზე).

ბაზრის მზაობა გადაამწყვეტი ფაქტორია მდგრადი შესყიდვის დანერგვისა და მისი პრაქტიკაში განხორციელებისთვის. შესაბამისად, პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს განხორციელება აგრეთვე დაეყრდნო ბაზრის კვლევის შედეგებსაც. ბაზრის კვლევა განხორციელდა როგორც სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემისა და გამოცხადებული ტენდერების, ასევე პოტენციურ მიმწოდებელთა ბიზნეს ვებ-გვერდების კვლევით. ამასთან, პოტენციურ მიმწოდებელთა აზრის მოკვლევა განხორციელდა, როგორც ელექტრონული ფოსტის, ასევე სატელეფონო კომუნიკაციის საშუალებით.

²⁰ მდგრადი საჯარო შესყიდვების იმპლემენტაციის საწყის ეტაპზეა თუ მას აქვს ამ მიმართულებით ხანგრძლივი გამოცდილება.

Action implemented by:

6. პრიორიტეტიზაციისათვის მომზადება

მდგრადი შესყიდვების შემოღებისა და მისი პრაქტიკაში დანერგვის მიზნით, სააგენტოსთან მჭიდრო თანამშრომლობით, პრიორიტეტიზაციის მომზადების სტადიაზე გამოიკვეთა რამდენიმე მიმართულება, შემდგომში იმ შესყიდვის ობიექტების შერჩევისთვის, რომელთა შესყიდვისას სავალდებულო იქნებოდა მდგრადობის კრიტერიუმების გამოყენება.

შერჩეული შემსყიდველი ორგანიზაციები (გთხოვთ იხილოთ დანართი N1) ინფორმირებულ იქნენ, რომ მიმდინარე ეტაპზე ხორციელდებოდა მდგრადი შესყიდვების შესახებ მეორადი კანონმდებლობისა და სახელმძღვანელოების შემუშავება, რაც მდგრადი შესყიდვების განხორციელების შესაძლებლობას მისცემდა შემსყიდველ ორგანიზაციებს. შემსყიდველ ორგანიზაციებს ეთხოვათ პოზიციის წარმოდგენა მდგრადი შესყიდვების კრიტერიუმების კონკრეტულ შესყიდვის ობიექტებზე (CPV კოდები) გავრცელებასთან დაკავშირებით. აღნიშნულ კორესპონდენციაზე პასუხად წარმოდგენილი შემსყიდველი ორგანიზაციების პოზიციებით, სამწუხაროდ, შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ ვერ იქნა იდენტიფიცირებული ვერცერთი შესყიდვის ობიექტი. აღნიშნული შესაძლო გამოწვეული ყოფილიყო იმ გარემოებით, რომ მდგრადი შესყიდვები წარმოადგენს სიახლეს და შემსყიდველ ორგანიზაციებს არ აქვთ შესაბამისი კვალიფიკაცია, მდგრადი შესყიდვების კონტექსტში რომელიმე შესყიდვის ობიექტის გამოსაკვეთად.²¹

რამდენადაც სააგენტო უზრუნველყოფს სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის ფუნქციონირებას, სააგენტოს ეთხოვა სისტემის შესაბამისი სტატისტიკური მონაცემების მოწოდება, მდგრადი შესყიდვისათვის პრიორიტეტული შესყიდვის ობიექტების (საქონლის) გამოსაკვეთად. შედეგად, სტატისტიკური ინფორმაცია მომზადდა და ინფორმაციაზე დაყრდნობით გაანალიზდა შემდეგი საკითხები: ელექტრონული ტენდერებისა და კონსოლიდირებული ტენდერების საშუალებით გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულებების რაოდენობა ჯამურად; წილი საქონლის შესყიდვების მთლიან რაოდენობასთან მიმართებით; ელექტრონული ტენდერებისა და კონსოლიდირებული ტენდერების საშუალებით გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულებების ღირებულება ჯამურად; წილი საქონლის შესყიდვების მთლიან ღირებულებასთან მიმართებით.

²¹ შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა პოზიტიურად შეაფასეს მიმდინარე რეფორმა და მზადყოფნა გამოთქვეს შემდგომი თანამშრომლობისთვის. ზოგიერთმა მათგანმა აღნიშნა, რომ კომპეტენციის ფარგლებში, შენიშვნები არ გააჩნია (მაგ: საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო; საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო, საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა და სხვა.) ხოლო ზოგიერთმა მათგანმა ცალსახად მიუთითა, რომ კომპეტენციის ფარგლებში, ვერ წარმოადგენდნენ რაიმე სახის ინფორმაციას მდგრადი საჯარო შესყიდვების კრიტერიუმების კონკრეტულ შესყიდვის ობიექტებზე გავრცელებასთან დაკავშირებით (მაგ., საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ „საფინანსო-ანალიტიკური სამსახური“, შპს „საქართველოს მელიორაცია“ და სხვა).

6.1. ენერგომომხმარებელი საქონლის ანალიზი

რამდენადაც ეკოეტიკეტირება შესაძლებელია განხილულ იქნეს როგორც ტექნიკურ სპეციფიკაციებთან შესაბამისობის დამადასტურებელი ერთ-ერთი მტკიცებულება, პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს მომზადების სტადიაზე, იდენტიფიცირებულ იქნა ის შესყიდვის ობიექტები, რომლებიც გათვალისწინებულია „ენერგოეტიკეტირების შესახებ“ საქართველოს კანონით. „ენერგოეტიკეტირების შესახებ“ საქართველოს კანონის მიზანია საქართველოს ბაზარზე განთავსებული ან/და საქართველოში ექსპლუატაციაში გაშვებული ენერგომომხმარებელი პროდუქტის მიერ ენერჯისა და სხვა რესურსების მოხმარების შესახებ, აგრეთვე აღნიშნული პროდუქტის ენერგომომხმარების მაჩვენებლების შესახებ სტანდარტული ინფორმაციისა და დამატებითი ინფორმაციის პროდუქტზე მითითების უზრუნველყოფა, რაც მომხმარებელს საშუალებას მისცემს, ენერჯისა და სხვა რესურსების მოხმარების შემცირების მიზნით უფრო ეფექტიანი პროდუქცია შეარჩიოს.²²

ზემოხსენებული კანონის მე-11 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, საქართველოს მთავრობამ 2021 წლის 30 სექტემბრამდე უნდა უზრუნველყოს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ შემუშავებული ტექნიკური რეგლამენტების დამტკიცება შემდეგ ობიექტებთან მიმართებით:

1. საყოფაცხოვრებო მოხმარების ჭურჭლის სარეცხი მანქანა;
2. საყოფაცხოვრებო მოხმარების სამაცივრე მოწყობილობა;
3. საყოფაცხოვრებო მოხმარების სარეცხი მანქანა;
4. ტელევიზორი;
5. საყოფაცხოვრებო მოხმარების ჰაერის კონდიციონერი;
6. საყოფაცხოვრებო სავენტილაციო ერთეულები;
7. პროფესიული სამაცივრო-შესანახი კამერა;
8. საყოფაცხოვრებო გამათბობელი საშუალებები;
9. მყარი საწვავის ბოილერი და მყარი საწვავის ბოილერის კომპლექტები, დამატებითი გამათბობლები, ტემპერატურის მარეგულირებლები და მზის ენერჯის მიმღები მოწყობილობები;
10. საყოფაცხოვრებო მოხმარების სამზარეულო ღუმელი და გამწოვი;
11. მტვერსასრუტი;

²² გთხოვთ იხილოთ „ენერგოეტიკეტირების შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლი.

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

12. წყლის გამათბობელი, ცხელი წყლის ავზი, წყლის გამაცხელებელი და მზის პანელის კომპლექტები;
13. გამათბობელი, გამათბობლის კომპლექტები, ტემპერატურის კონტროლის მზის პანელები და გამათბობლის კომბინირებული კომპლექტები, ტემპერატურის კონტროლისა და მზის პანელები;
14. ელექტრონათურა და სანათი;
15. საყოფაცხოვრებო მოხმარების საშრობი მანქანა;
16. საყოფაცხოვრებო მოხმარების კომბინირებული სარეცხ-საშრობი მანქანა;

შესაბამისად, სააგენტოს ეთხოვა აღნიშნულ ჩამონათვალში მოცემული შესყიდვის ობიექტების თაობაზე არსებული სტატისტიკის მოძიება, შემდგომში პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს განსახორციელებლად. მოწოდებული სტატისტიკური მონაცემების საფუძველზე დადგინდა ხელშეკრულებების ღირებულებები და მათი წილი საქონლის შესყიდვის მთლიან წილთან მიმართებით, ასევე, ხელშეკრულებათა საერთო რაოდენობა და მათი წილი საქონლის შესყიდვის მთლიან წილთან მიმართებით. ანალიზის შედეგები მოცემულია ქვემოთ მოცემულ N1 ცხრილში.

ცხრილი N1. „ენერგოექტივების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული პროდუქტების ანალიზი					
საქონლის ტიპები (ქვედა CPV კოდები)	საქონლის კატეგორიები (ზედა CPV კოდები)	საქონლის კატეგორიების ხელშეკრულებების ღირებულება (ლარი)	ხელშეკრულებების წილი საქონლის მთლიან შესყიდვებთან მიმართებით	საქონლის კატეგორიების ხელშეკრულებების რაოდენობა (შესყიდვის სიხშირე)	ხელშეკრულებების რაოდენობების წილი საქონლის მთლიან შესყიდვებთან მიმართებით
09331000 - მზის პანელები	09300000 - ელექტროენერგია, გათბობა, მზისა და ბირთვული ენერგია	2,561,300	0.3%	21	0.1%
<ul style="list-style-type: none"> 31510000 - ელექტროვარვარა ნათურები; 31520000 - ლამპები და სანათი ნივთები; 31531000 - ნათურები 	31500000 - გასანათებელი მოწყობილობები და ელექტრონათურები	15,002,801	1.8%	300	1.9%
<ul style="list-style-type: none"> 32324100 - ფერადი ტელევიზორები; 32324600 - ციფრული ტელევიზორები; 	32300000 - ტელე- და რადიოსიგნალის მიმღებები და აუდიო- ან ვიდეოგამოსახულების ჩამწერი ან აღწარმოების აპარატურა	5,956,289	0.7%	143	0.9%

<ul style="list-style-type: none"> • 39713100 - ჭურჭლის სარეცხი მანქანები; • 39711100 - მაცივრები და საყინულეები; • 39713200 - ტანსაცმლის სარეცხი და საშრობი მანქანები; • 39717000 - ვენტილატორები და ჰაერის კონდიციონერების მოწყობილობები; • 39715200 - გამათბობელი მოწყობილობები; • 39721411 - გაზის გამათბობლები; • 39711360 - ლუმენები; • 39714000 - სავენტილაციო ან გამწოვი კარადები; • 39713430 - მტვერსასრუტები; • 39715100 - ელექტრომოწყობილობები წყლის მომენტალური გაცხელებისთვის ან წყლის ავზების გამაცხელებლები და მადულარები; • 39721400 - არაელექტრომოწყობილობები წყლის მომენტალური გაცხელებისთვის ან წყლის ავზების გაცხელებისთვის 	<p>39700000 - საოჯახო ტექნიკა</p>	<p>1,520,440</p>	<p>0.2%</p>	<p>119</p>	<p>0.8%</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 42160000 - ბოილერის დანადგარები; • 42131130 - ტემპერატურის რეგულატორები 	<p>42100000 - დანადგარები მექანიკური ენერჯის წარმოებისა და გამოყენებისთვის</p>	<p>3,532,710</p>	<p>0.4%</p>	<p>101</p>	<p>0.6%</p>

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

42214100 - საჭმლის მოსამზადებელი ლუმელები	42200000 - მანქანა-დანადგარები საკვების, სასმელებისა და თამბაქოს გადასამუშავებლად და მათთან დაკავშირებული ნაწილები	955,305	0.1%	11	0.1%
42513000 - სამაცივრე და საყინულე დანადგარები	42500000 - გამაგრილებელი და სვეციტილაციო მოწყობილობები	3,918,948	0.5%	94	0.6%
42999100 - არასაოჯახო დანიშნულების მტვერსასრუტები	42990000 - სპეციალური დანიშნულების სხვადასხვა დანადგარი	8,994,079	1.1%	65	0.4%
<ul style="list-style-type: none"> • 44613200 - მაცივარ-კონტეინერები; • 44620000 - ცენტრალური გათბობის რადიატორები და ბოილერები, მათი ნაწილები; • 44611500 - წყლის ავზები/ცისტერნები 	44600000 - ავზები, რეზერვუარები და კონტეინერები; ცენტრალური გათბობის რადიატორები და ბოილერები	4,319,703	0.5%	72	0.5%
ჯამი:		46,761,575	5.7%	926	5.9%

საგულისხმოა, რომ სააგენტოსთან შეთანხმებით, არ იქნა მიზანშეწონილად მიჩნეული აღნიშნულ პროდუქტებზე კონცენტრირება, რამდენადაც ზემოხსენებული ტექნიკური რეგლამენტების დამტკიცების შემდეგ, შემსყიდველი ორგანიზაციები ინფორმირებულნი იქნებიან ენერგომომხმარებელი შესყიდვის ობიექტების კონკრეტული მახასიათებლების შესახებ რამდენადაც „ენერგოექტიკეტირების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, მიმწოდებელი, რომელიც ბაზარზე განათავსებს ან ექსპლუატაციაში გაუშვებს პროდუქტს, ვალდებულია, უზრუნველყოს პროდუქტთან ერთად დაბეჭდილი ეტიკეტისა და პროდუქტის შესახებ საინფორმაციო ცხრილის/ფირფიტის მიწოდება. ამდენად, აღნიშნული ტექნიკური რეგლამენტები და აღნიშნულ პროდუქტებზე ინფორმაციის განთავსების ვალდებულება დაეხმარება შემსყიდველ ორგანიზაციას მიიღოს მდგრადი გადაწყვეტილება.

7. პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს განხორციელება

სააგენტოსთან შეთანხმებით, საქართველოში მდგრადი შესყიდვების საწყის ეტაპზე იმპლემენტაციისათვის გადაწყვეტილ იქნა მდგრადი შესყიდვების მიდგომის გავრცელება მხოლოდ საქონელზე. შესაბამისად, იმისათვის რომ იდენტიფიცირებულიყო თუ რომელი შესყიდვის ობიექტებია საქართველოს შესყიდვის სისტემაში ყველაზე პოპულარული (ყველაზე მეტად შესყიდული), სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემიდან მოწოდებული ინფორმაცია იქნა გაანალიზებული. ანალიზის შედეგები, მათ შორის, ტენდერების სიხშირე და ყველაზე მეტად შესყიდული საქონელი მოცემულია N2 ცხრილში (გთხოვთ იხილოთ დანართი N2).

7.1. ევროკავშირის მწვანე შესყიდვების კრიტერიუმზე დაყრდნობით მდგრადი შესყიდვებისათვის პოტენციური პროდუქტების ანალიზი

თავდაპირველად, ევროკავშირის მწვანე შესყიდვების კრიტერიუმის პორტალზე²³ გამოქვეყნებული 20 პროდუქტის კატეგორიაზე/ჯგუფზე დაყრდნობით, შესაბამისი შესყიდვის ობიექტების კატეგორიათა/ჯგუფის CPV კოდი იქნა იდენტიფიცირებული. შემდგომ, სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემიდან მოპოვებულ იქნა ზემოხსენებულ პროდუქტთა შესახებ ინფორმაცია და აღნიშნული მონაცემები იქნა დამუშავებული. გაანალიზებულმა სტატისტიკამ საშუალება მოგვცა მოგვეხდინა ზემოხსენებული პროდუქტების ელექტრონული ტენდერებისა და კონსოლიდირებული ტენდერების რაოდენობის, ასევე შესყიდვის ღირებულების საქონლის შესყიდვის მთლიან ღირებულებასთან მიმართებით შესაბამისი წილის იდენტიფიცირება. ანალიზის შედეგები მოცემულია N3 ცხრილში.

²³ დამატებითი ინფორმაციისათვის გთხოვთ იხილოთ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm [27.09.2021].

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

ცხრილი N3. მდგრადი შესყიდვებისათვის პოტენციური პროდუქტები

შესყიდვის ობიექტები, რომლებზეც შემუშავებულია ევროკავშირის მწვანე საჯარო შესყიდვის (EU GPP) კრიტერიუმები	შესაბამისი შესყიდვის ობიექტის დასახელება	CPV	ტენდერებისა და კონსოლიდირებული ტენდერების კონტრაქტების რაოდენობა ჯამურად	წილი საქონლის შესყიდვების მთლიან ღირებულებასთან	ტენდერების და კონსოლიდირებული ტენდერების კონტრაქტების ღირებულება ჯამურად	ყველაზე გავრცელებული შესყიდვის ობიექტი
ფოტოასლების გადასაღები მოწყობილობები და სახარჯი მასალები	საოფისე მანქანა-დანადგარები, აღჭურვილობა და საკანცელარიო ნივთები, კომპიუტერების, პრინტერებისა და ავეჯის გარდა	30100000	1, 966	1.6%	12, 831, 922	4
	ფოტოასლების გადასაღები აპარატურის ნაწილები და აქსესუარები	30125000				
	ტონერიანი კარტრიჯები	30125100				
	მელანი	30192110				
	მელნის/საღებავის კარტრიჯები	30192113				
	კომპიუტერული მოწყობილობები და აქსესუარები	კომპიუტერული მოწყობილობები და აქსესუარები				
კომპიუტერთან დაკავშირებული მოწყობილობები		30230000				
პრინტერები და პლოტერები		30232100				
საწმენდი საშუალებები	საწმენდი და საპრიალებელი პროდუქცია	39800000	107	0.2%	1, 423, 582	5
	სურნელოვანი ნივთიერებები და ცვლილებები	39810000				
	ზედაპირულად აქტიური ორგანული ნივთიერებები	39820000				
	საწმენდი საშუალებები	39830000				

საბეჭდი ქაღალდი	საოფისე მანქანა-დანადგარები, აღჭურვილობა და საკანცელარიო ნივთები, კომპიუტერების, პრინტერებისა და ავეჯის გარდა	30100000	1, 966	1.6%	12, 831, 922	4
	მცირე საოფისე მოწყობილობები	30197000				
	საბეჭდი ქაღალდი	30197630				
კომპიუტერები, მონიტორები, ტაბლეტები და სმარტფონები	კომპიუტერული მოწყობილობები და აქსესუარები	30200000	870	2,7%	22, 595, 127	2
	რადიოტელეფონის, რადიოსატელეგრაფო, რადიო- და ტელემაუწყებლობის აპარატურა	32200000	10	0.1%	715, 511	6
	მობილური ტელეფონები	32250000				
ავეჯი	ავეჯი	39100000	346	1.7%	14, 103, 101	3
სატრანსპორტო საშუალებები	ავტოსატრანსპორტო საშუალებები	34100000	284	16.5%	136, 375, 825	1

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

7.2. გარემოსადმი ზემოქმედების შეფასება

პროორიტიზაციის სავარჯიშოს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილი მდგრადი შესყიდვებისათვის პოტენციური პროდუქტების გარემოზე ზემოქმედების შეფასებაა. რამდენადაც ზემოხსენებული პროდუქტების გარემოზე ზემოქმედების შესაფასებლად ბოლო, განახლებული მონაცემები არ მოიძებნა, შეფასების მეთოდი და მეორადი წყაროებიდან მოწოდებული ინფორმაცია იქნა გამოყენებული პროდუქტების გარემოზე ზემოქმედების შესაფასებლად. შეფასებისას ქულები გადანაწილდა 1 დან 3-ის ჩათვლით. ასევე უნდა აღვნიშნოთ, რომ პროდუქტების სასიცოცხლო ციკლი მხედველობაში იქნა მიღებული თითოეული პროდუქტის შეფასებისას. შესაბამისად, ზემოქმედება პროდუქტის ნედლეული მასალიდან მისი ფუნქციონირების დასრულებამდე იქნა გათვალისწინებული.

რაც უფრო მაღალია ქულა, მით უფრო დიდი ზემოქმედება შესაძლოა გამოიწვიოს პროდუქტმა გარემოზე. შეიძლება ითქვას რომ ზემოხსენებული პროდუქტების გარემოზე ძირითადი ზემოქმედებაა: ფუნქციონირებისას წარმოქმნილი ემისია; ფუნქციონირების შედეგად მიღებული ნარჩენების არასათანადო განკარგვასთან დაკავშირებული რისკები; საშიში ნივთიერებების შემცველობა; გამოყენებისას წყლისა და ელექტროენერჯის არაეფექტური მოხმარება. შეფასების შედეგები მოცემულია N4 ცხრილში.

ცხრილი N4. გარემოსადმი ზემოქმედების შეფასება

N	პროდუქტი	ჰაერის დაბინძურება	წყლის დაბინძურება	მყარი ნარჩენები	ტოქსიკური ნარჩენები	ენერჯის მოხმარება	წყლის მოხმარება	საბოლოო ქულა
1	საბეჭდი ქაღალდი	3	2	3	2	1	2	13
2	ავეჯი	1	2	2	2	1	2	10
3	პრინტერები, პლოტერები, ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯები	1	1	3	3	3	2	13
4	კომპიუტერები, მონიტორები, ტაბლეტები და სმარტფონები	3	2	3	3	3	0	14
5	დასუფთავების პროდუქტები	2	3	2	2	0	3	12
6	სატრანსპორტო საშუალებები	3	3	3	3	3	2	17

7.3. ბაზრის წინასწარი კვლევის ანალიზი

სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების ანალიზისათვის წინასწარი ბაზრის კვლევა განხორციელდა. წინასწარი ბაზრის კვლევის ანალიზამდე, ზემოხსენებული პოპულარული/ყველაზე მეტად შესყიდული პროდუქტების მდგრადი ალტერნატივები იქნა იდენტიფიცირებული.

ცხრილი N5. პოპულარული/ყველაზე მეტად შესყიდული პროდუქტები და ალტერნატივები (მდგრადი პროდუქტები)		
N	საჯარო შესყიდვების პოპულარული პროდუქტები	ალტერნატიული (მდგრადი) პროდუქტები
1	სატრანსპორტო საშუალებები	ელექტრო მანქანები; ჰიბრიდი მანქანები.
2	პრინტერები, პლოტერები, ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯები	ენერგოეფექტური პრინტერები და პლოტერები, მოწყობილობები, რომელთაც გადამუშავებული ქაღალდის გამოყენება შეუძლია; ხელახლა გადამუშავებული ან ხელახლა შევსებული ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯები.
3	კომპიუტერები, მონიტორები, ტაბლეტის კომპიუტერები და სმარტფონები	ენერგოეფექტური, მომწამვლელი ნივთიერებებისგან თავისუფალი და გარემოსადმი მეგობრული კომპიუტერები, მონიტორები, ტაბლეტის კომპიუტერები და სმარტფონები
4	ავეჯი	მდგრადი ავეჯი; გადამუშავებული მასალისგან დამზადებული ავეჯი.
5	საბეჭდი ქაღალდი	ორგანული, გადამუშავებული ქაღალდი
6	დასუფთავების პროდუქტები	ორგანული, არამომწამვლელი საწმენდი საშუალებები

შემდგომ აღნიშნული პროდუქტების ადგილობრივ ბაზარზე ხელმისაწვდომობა იქნა გაანალიზებული. ბაზრის კვლევა განხორციელდა სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემისა და გამოცხადებული ტენდერების, ასევე, პოტენციურ მიმწოდებელთა კორპორაციული ვებ-გვერდების კვლევითა და მიმწოდებლებთან კომუნიკაციის საშუალებით. ასევე უნდა აღვნიშნოთ რომ ადგილობრივი ბაზრის ანალიზის შედეგად დავადგინეთ რომ კომპიუტერული ტექნიკისა და სატრანსპორტო საშუალებების მდგრადი ალტერნატივების ფასი მნიშვნელოვნად აღემატებოდა სტანდარტული აღჭურვილობის/ტრანსპორტის ფასს. შესაბამისად, ამ პროდუქტების მიმართ მდგრადი კრიტერიუმების გამოყენებით საქართველოს შემსყიდველი ორგანიზაციების ხარჯები საგრძნობლად გაიზრდებოდა. ფასთა ანალიზის შედეგები გათვალისწინებულია სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების შეფასების შესახებ ცხრილში. შესაბამისად, სატრანსპორტო

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

საშუალებები და კომპიუტერული ტექნიკა გამორიცხული იქნა შემდგომი, დეტალური ბაზრის კვლევის ანალიზისთვის.

ასევე აღსანიშნავია, რომ ბაზრის კვლევის ანალიზისას პროდუქტის სასიცოცხლო ციკლის დანახარჯის მახასიათებელი არ ყოფილა დამატებით გაანალიზებული. ეს გამოწვეულია იმ გარემოებით რომ სასიცოცხლო ციკლის დანახარჯი ჯერ კიდევ არ არის შემოღებული ქართულ კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში. შესაბამისად, საქართველოს შემსყიდველ ორგანიზაციებს, ისევე როგორც ეკონომიკურ ოპერატორებს არ აქვთ შესაბამისი ცოდნა და გამოცდილება მოახდინონ მისი პრაქტიკაში იმპლემენტაცია და მიაწოდონ ინფორმაცია შესაბამისი მონაცემების შესახებ, იმისათვის რომ ხსენებულ პროდუქტთა სასიცოცხლო ციკლის დანახარჯთან დაკავშირებული ხარჯები იქნეს შეფასებული. თუმცა, სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა ეტაპი მხედველობაში იქნა მიღებული ხსენებული პროდუქტების გარემოსადამი და სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების შეფასებისას.

7.4. პრინტერების, პლოტერების, საბეჭდი ქაღალდის, დასუფთავების პროდუქტების, ტონერებისა და საღებავის კარტრიჯებისა ბაზრის კვლევა

პრინტერების, პლოტერების, საბეჭდი ქაღალდის, ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯების ბაზრის კვლევა განხორციელდა პოტენციურ მიმწოდებელთა ვებგვერდების ანალიზისა და ელ.ფოსტისა და სატელეფონო კომუნიკაციის საშუალებით, ისევე როგორც სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის შესაბამისი ტენდერების ანალიზით. კონკურენციის დონის ანალიზის შედეგები მოცემულია N6 ცხრილში.

ცხრილი N6. კონკურენციის დონე					
CPV/პროდუქტი	ტენდერების	კონსოლიდირე	სულ ელ.	ტენდერების	პრეტენდენტების
	მეშვეობით	ბული	ტენდერების	მეშვეობით	საშუალო
	დადებული	ტენდერების	მეშვეობით	დადებული	რაოდენობა
	ხელშეკრულე	მეშვეობით	გაფორმებული	ხელშეკრულე	ტენდერებში
	ბების	დადებული	ხელშეკრულეზე	ებების	
	ღირებულება	ხელშეკრულეზე	ბის	რაოდენობა	
		ბის	ღირებულება		
		ღირებულება			
3019763 - საბეჭდი ქაღალდი	6,173,447	616,863	6,790,310	31	1.48
39800000 -საწმენდი და საპრიალებელი პროდუქცია	1,505,365	0	1,505,365	92	2.29
<ul style="list-style-type: none"> 30232100 - პრინტერები და პლოტერები; 30232110 - ლაზერული პრინტერები; 	1,111,689	6,705,420	7,817,109	28	1.74

<ul style="list-style-type: none"> • 30232120 - მატრიცული პრინტერები; • 30232130 - ფერადი პრინტერები; • 30232150 - ჭავლური პრინტერები. 					
<ul style="list-style-type: none"> • 30125000 - ფოტოასლების გადასაღები აპარატურის ნაწილები და აქსესუარები; • 30125100 - ტონერიანი კარტრიჯები; • 30125110 - ტონერი ლაზერული პრინტერებისთვის/ფაქსის აპარატებისთვის; • 30125120 - ტონერები ფოტოასლების გადამღები აპარატებისთვის; • 30192113 - მელნის/საღებავის კარტრიჯები. 	2,574,102	0	2,574,102	155	2.40

როგორც ვხედავთ საბეჭდი ქაღალდის შესყიდვასთან მიმართებით კონკურენცია ყველაზე დაბალია. დამატებით, სახელმწიფო შესყიდვების ერთიან ელექტრონულ სისტემაში მიმწოდებლად რეგისტრირებულ და საჯარო შესყიდვების პროცედურებში მონაწილე კომპანიათა საერთო რაოდენობა მოცემულია ქვემოთ მოცემულ N7 ცხრილში.

ცხრილი N7. მიმწოდებელთა საერთო რაოდენობა		
პროდუქტი	CPV	შესყიდვის ობიექტის მიმწოდებელთა რაოდენობა
საბეჭდი ქაღალდი	3019763	19
საწმენდი და საპრიალებელი პროდუქცია	39800000	61
პრინტერები და პლოტერები	30232100	23
ფოტოასლების გადასაღები აპარატურის ნაწილები და აქსესუარები	30125000	45

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

როგორც ვხედავთ საბეჭდი ქაღალდი მიმწოდებელთა რაოდენობა ყველაზე დაბალია. საბეჭდი ქაღალდის ბაზრის კვლევისას, სამ მსხვილ კომპანიას (მიმწოდებელს) გაეგზავნა წერილობითი შეტყობინება და ეთხოვა მოეწოდებინა ინფორმაცია, ჰქონდა თუ არა გადამუშავებული, ეკომეგობრული/გარემოსადმი მეგობრული, გარემოზე ნაკლები/შესაძლოდ მცირე ზემოქმედების მქონე (მაგ: FSC სერტიფიცირებული, არა-ხის მასალისგან (ბამბა, ბამბუკი, ლერწამი, ბალახი, ხილი, ბოსტნეული ან სხვა მასალისგან) დამზადებული) ან სხვა საერთაშორისო გარემოსდაცვით სტანდარტებთან შესაბამისი საბეჭდი ქაღალდი. პასუხად, გამოკითხულ მიმწოდებელთაგან უმრავლესობამ აღნიშნა, რომ მოცემული სტანდარტების შესაბამისი საბეჭდი ქაღალდი არ ჰქონდათ გაყიდვაში. ამასთან, ეკონომიკურ ოპერატორთა კორპორაციული ვებგვერდების ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ საბეჭდი ქაღალდის მდგრადი ალტერნატივა გაცილებით მაღალი ღირებულებისაა, სტანდარტულთან შედარებით. ამდენად, მიჩნეულ იქნა, რომ ეროვნული ბაზარი, კონკურენციის დონის გათვალისწინებით, ამ ეტაპზე, არ არის მზად მდგრადი საბეჭდი ქაღალდის პრიორიტეტულ შესყიდვის ობიექტად შერჩევისთვის.

პრინტერებისა და პლოტერების ბაზრის კვლევამ აჩვენა, რომ ბაზარზე ხელმისაწვდომია სხვადასხვა ტიპის, ტექნიკური მახასიათებლებისა და ბრენდის პრინტერები და პლოტერები (მაგ: ჭავლური, ლაზერული ტიპის; Epson, HP, Xerox, Canon, Lexmark.. ბრენდის). ეს პრინტერები და პლოტერები ბაზარზე წარმოდგენილია სხვადასხვა ბრენდით, ტიპითა და ტექნიკური სპეციფიკაციებით. მოკვლევულ ობიექტთა უმრავლესობას გააჩნია განსხვავებული სერტიფიკატი, იმის მიხედვით თუ რა სახეობისა და ბრენდისაა კონკრეტული პროდუქტი. მაგალითად, ENERGY STAR® (ენერგოეფექტური), CE მარკირების და RoHS შესაბამისი, ასევე შეიძლება იყოს Recyclable, EPEAT, ISO14024 -სთან შესაბამისი და ა.შ. ამასთან, სხვადასხვა სერტიფიცირების მქონე პრინტერებისა და პლოტერების პოტენციური მიმწოდებელთა ხუთზე მეტი მსხვილი კომპანია (ეკონომიკური ოპერატორი).

კარტრიჯების ბაზრის კვლევამ აჩვენა, რომ ბაზარზე ხელმისაწვდომია სხვადასხვა ტიპისა და ბრენდის პრინტერი და ქსეროქსი. აღნიშნული პროდუქტების მწარმოებელი ასევე სერტიფიკატს ანიჭებს კარტრიჯებს, რომელთაც აქვთ შესაბამისი ტიპისა და კონკრეტული ტექნიკური სპეციფიკაციის მიხედვით განსხვავებული ISO14001:2015, TÜV SÜD, CE მარკირება და სხვა. ამასთან, სხვადასხვა სერტიფიცირების მქონე კარტრიჯების პოტენციური მიმწოდებელია ხუთზე მეტი მსხვილი კომპანია (ეკონომიკური ოპერატორი).

საწმენდი საშუალებების ბაზრის კვლევა განხორციელდა იმ ელექტრონული ტენდერების ანალიზით, რომლებიც გამოცხადებული იყო ყველაზე მაღალი სავარაუდო ღირებულებით. აღნიშნული ანალიზის შედეგად, იდენტიფიცირებულ იქნა საწმენდი საშუალებების დამამზადებელი დიდი კომპანიები, რომლებიც მონაწილეობას იღებენ საჯარო შესყიდვის პროცედურებში. შემდგომ, აღნიშნულ ეკონომიკურ ოპერატორებთან შესაბამისი კორესპონდენცია იქნა გაგზავნილი, იმის დასადგენად, მდგრადი საწმენდი საშუალებები იყო თუ არა ხელმისაწვდომი ადგილობრივ ბაზარზე. აღნიშნულ კომპანიებთან კომუნიკაციის შედეგად, იდენტიფიცირებულ იქნა ორი ეკონომიკური ოპერატორი, რომლებიც წარმოადგენენ ე.წ მწვანე საწმენდი საშუალებების მიმწოდებლებს. აღნიშნულ კომპანიათაგან

ერთ-ერთს არამარტო აქვს შესაძლებლობა მიაწოდოს სერტიფიცირებული საქონელი, არამედ თავად როგორც კომპანიას, გააჩნია ISO14001 სერტიფიკატი.

7.5. ხარისხის სტანდარტების, სერტიფიკატებისა და ეკო-ეტიკეტების ხელმისაწვდომობის შეფასება

ხსენებული პროდუქტების მდგრადი ალტერნატივების ხელმისაწვდომი ხარისხის სტანდარტების, სერტიფიკატებისა და ეკო-ეტიკეტების შეფასება განხორციელდა შემდეგი მეთოდის გამოყენებით: პროდუქტებს, რომლებთაც აქვთ საერთაშორისო სტანდარტი/სერტიფიკატი/ეტიკეტი მიენიჭათ 2 ქულა. პროდუქტებს, რომლებთაც აქვთ ეროვნული სტანდარტი/სერტიფიკატი/ეტიკეტი მიენიჭა 1 ქულა. შეფასება ეფუძნება ბაზრის კვლევის ანალიზის შედეგებს. შეფასების შედეგები მოცემულია N8 ცხრილი.

ცხრილი N8. ხარისხის სტანდარტების, სერტიფიკატებისა და ეკო-ეტიკეტების ხელმისაწვდომობის შეფასება		
	პროდუქტი	ქულა
1	საბეჭდი ქაღალდი	2
2	ავეჯი	2
3	პრინტერები, პლოტერები, ტონერისი და სადებავის კარტრიჯები	2
4	კომპიუტერები, მონიტორები, ტაბლეტები, სმარტფონები	2
5	საწმენდი საშუალებები	2
6	სატრანსპორტო საშუალებები	2

როგორც ვხედავთ, ზემოხსენებულ პროდუქტებიდან ყველას გააჩნია საერთაშორისო სტანდარტი, სერტიფიკატი ან ეკო-ეტიკეტირება (მაგალითად, ENERGY STAR®, CE მარიკირება, RoHS, EPEAT, ISO, ა.შ) რომელიც ხელმისაწვდომია ასევე ადგილობრივ ბაზარზე.

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

7.6. სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების შეფასება

პრიორიტეტიზაციის სავარჯიშოს ერთ-ერთი ელემენტი სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების შეფასებაა. ამ ეტაპზე სხვადასხვა ასპექტები, როგორებიცაა ადგილობრივი წარმოების საკითხები, შრომის ბაზრის თავისებურებები, მათ შორის, გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა შრომითი პერსპექტივები, ეთნიკური უმცირესობებისა და მცირე ბიზნესის წახალისებასთან დაკავშირებული საკითხები იქნა გათვალისწინებული. შეფასება ეფუძნება 1-დან 3-მდე ქულებს, სადაც 1 ქულა ყველაზე ნაკლებად რელევანტურია, ხოლო 3 ყველაზე რელევანტურია. ღირებულებებთან დაკავშირებით ასევე გამოყენებულია უარყოფითი შეფასებაც (1-დან 3-მდე ქულის ფარგლებში), რამდენადაც ხსენებული პროდუქტების მდგრადი ალტერნატივები გაცილებით ძვირია, სტანდარტულ, ტრადიციულ პროდუქტთან შედარებით.

ცხრილი N9. სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების შეფასება

N	პროდუქტი	პროდუქტის მდგრადი ალტერნატივის ზემოქმედება ხარჯებზე	გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა	შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის სამუშაო შესაძლებლობები	ეთნიკური უმცირესობებისთვის სამუშაო შესაძლებლობები	მცირე ბიზნესის ხელშეწყობა	ადგილობრივი წარმოება	საბოლოო ქულა
1	საბეჭდი ქაღალდი	-3	1	3	1	1	1	4
2	ავეჯი	-2	0	0	1	1	3	3
3	პრინტერები, პლოტერები, ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯები	1	1	2	1	1	1	7
4	კომპიუტერები, მონიტორები, სმარტფონები, ტაბლეტები	-1	1	2	1	0	1	4
5	საწმენდი საშუალებები	2	3	3	3	3	3	17
6	სატრანსპორტო საშუალებები	-3	0	0	1	0	0	-2

7.7. მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული პროდუქტების/კანდიდატების საბოლოო შეფასება

მდგრადი შესყიდვებისათვის პროდუქტების საბოლოოდ შესარჩევად, საბოლოო პრიორიტეტიზაციის შეფასება განხორციელდა წინარე ეტაპებზე გამოვლენილი შედეგების საშუალო არითმეტიკულის მეშვეობით. N10 ცხრილში მოცემულია აღნიშნული საბოლოო შეფასების შედეგები.

ცხრილი N10. მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტული პროდუქტების/კანდიდატების საბოლოო შეფასება					
N	პროდუქტები	გარემოსადმი ზემოქმედების შეფასების საშუალო არითმეტიკული	სოციო-ეკონომიკური ზემოქმედების საშუალო არითმეტიკული	ხელმისაწვდომი ხარისხის სტანდარტების, სერტიფიკატებისა და ეკო-ეტიკეტების შეფასების საშუალო არითმეტიკული	ჯამში
1	საბეჭდი ქაღალდი	0.72	0.66	2	3.38
2	ავეჯი	0.55	0.5	2	3.05
3	პრინტერები, პლოტერები, ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯები	0.72	1.16	2	3.88
4	კომპიუტერები, მინოუტორები, ტაბლეტები და სმარტფონები	0.77	0.66	2	3.42
5	საწმენდი საშუალებები	0.66	2.83	2	5.49
6.	სატრანსპორტო საშუალებები	0.94	-0.33	2	2.61

როგორც ვხედავთ, საბოლოო შეფასებაში საწმენდი საშუალებები იკავებს პირველ ადგილს, მაშინ, როდესაც პრინტერები, პლოტერები, ტონერიანი და საღებავის კარტრიჯები იკავებს მეორე ადგილს. შესაბამისად, აღნიშნული ორი პროდუქტის ჯგუფი იქნა შერჩეული მდგრადი შესყიდვებისათვის პრიორიტეტულ პროდუქტებად. აღსანიშნავია, რომ საბეჭდ ქაღალდთან მიმართებით, ბაზრის კვლევის შედეგების ანალიზის საფუძველზე, მიჩნეულ იქნა, რომ ეროვნული ბაზარი, კონკურენციის დონის გათვალისწინებით, ამ ეტაპზე, არ არის მზად მდგრადი საბეჭდი ქაღალდის პრიორიტეტულ შესყიდვის ობიექტად შერჩევისთვის. სატრანსპორტო საშუალებებისა და კომპიუტერული ტექნიკასთან მიმართებით, მთავარი ინდიკატორი პროდუქტების მდგრად ალტერნატივებსა და ტრადიციულ/სტანდარტულ პროდუქტების ფასთა შორის სხვაობა იყო.

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

8. დასკვნა

პრიორიტეტული პროდუქტებისათვის მდგრადი შესყიდვების განხორციელების სავალდებულო ხასიათი, საქართველოს რეალობისთვის, პრაქტიკისა და მოქმედი კანონმდებლობისათვის ინოვაციას წარმოადგენს. შესაბამისად, მდგრადი შესყიდვების იმპლემენტაციის საწყის ეტაპზე მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება, რომ მდგრადი შესყიდვების შემუშავებული წესები გავრცელდეს მხოლოდ რამდენიმე სახის შესყიდვის ობიექტზე (საქონელზე). ეს შესყიდვის ობიექტებია:

- ტონერიანი კარტრიჯები (CPV30125100)
- მელნის/სადებავის კარტრიჯები (CPV 30192113)
- პრინტერები და პლოტერები (CPV30232100)
- საწმენდი და საპრიალებელი პროდუქცია (CPV 39800000).

საგულისხმოა, რომ შემსყიდველი ორგანიზაციების ყოველწლიური ანგარიში (რომლის წარდგენის ვალდებულებაც გათვალისწინებულია დადგენილების პროექტში), სააგენტოს ინტენსიური მონიტორინგი და შეფასებები, ასევე საჯარო შესყიდვების კანონმდებლობის ინტენსიური დახვეწა, მოსალოდნელია, რომ კიდევ უფრო მეტად გაზრდის იმ პროდუქტთა სიას, რომლებიც უნდა იქნეს შესყიდული მდგრადი კრიტერიუმებით. ასევე უნდა აღვნიშნოთ, რომ დადგენილების პროექტის თანახმად, შემსყიდველ ორგანიზაციებს ეძლევათ რეკომენდაცია მდგრადი შესყიდვების კრიტერიუმები გამოიყენონ იმ პროდუქტებთან მიმართებითაც, რომლებიც მდგრადი შესყიდვების იმპლემენტაციის საწყის ეტაპზე არ იქნენ შერჩეულნი პრიორიტეტულ პროდუქტებად. აღნიშნული რეკომენდაცია წახალისებს როგორც შემსყიდველ ორგანიზაციებს, აგრეთვე, ეკონომიკურ ოპერატორების მწვანე და მდგრადი შესყიდვებისა და წარმოების პრაქტიკებს.

დანართი N1

სამინისტროები:

1. საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო;
2. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო;
3. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო;
4. საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო;
5. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო;
6. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო;
7. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო;
8. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო;
9. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო;
10. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო.

სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულებები, სახელმწიფო საწარმოები, სსიპ, შპს:

1. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ „საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო“;
2. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს გამგებლობაში არსებული სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება — საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი;
3. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სსიპ „საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი“;
4. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“;
5. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს შპს „მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“;
6. საქართველოს განათლების სამინისტროს სსიპ „საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განვითარების სააგენტო“;
7. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სპეციალური პენიტენციური სამსახური;
8. სსიპ „ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი“;
9. საქართველოს ეკონომიკის სამინისტროს სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“;
10. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ „ეროვნული სატყეო სააგენტო“;
11. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს შპს „საქართველოს აეროპორტების გაერთიანება“;

12. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ „შემოსავლების სამსახური“;
13. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ „საფინანსო-ანალიტიკური სამსახური“;
14. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სსიპ „სსსტც დელტა“;
15. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სსიპ „კიბერუსაფრთხოების ბიურო“;
16. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება — საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი;

მუნიციპალიტეტები:

1. ქ. თბილისის მერია;
2. ქ.თბილისის მერიის ინფრასტრუქტურის განვითარების საქალაქო სამსახური;
3. ქ.თბილისის მერიის შპს „თბილისის სატრანსპორტო კომპანია“;
4. ქ. ქუთაისის მერია;
5. ქ. რუსთავის მერია;
6. ქ. ბათუმის მერია.

უნივერსიტეტები:

1. სსიპ „თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი“;
2. სსიპ „ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“;
3. სსიპ „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“.

დანართი N2

ცხრილი N2. საჯარო შესყიდვებში ყველაზე პოპულარული პროდუქტები (საქონელი) 2020 წლის მდგომარეობით

CPV/პროდუქტის დასახელება	ტენდერების და კონსოლიდირებული ტენდერების კონტრაქტების რაოდენობა ჯამურად	წილი საქონლის შესყიდვების მთლიან რაოდენობასთან	ტენდერების და კონსოლიდირებული ტენდერების კონტრაქტების ჯამურად	წილი საქონლის შესყიდვების მთლიან ღირებულებასთან	ტენდერების კონტრაქტების რაოდენობა	ტენდერების კონტრაქტების ღირებულება	კონსოლიდირებული ტენდერების კონტრაქტების რაოდენობა	კონსოლიდირებული ტენდერების კონტრაქტების ღირებულება
1 ავტოსატრანსპორტო საშუალებები (CPV 34100000)	284	1.8%	136,375,825	16.5%	107	112,822,767	177	23,553,058
2 საწვავი (CPV 09100000)	1,090	6.9%	127,315,243	15.4%	95	4,558,014	995	122,757,229
3 ფარმაცევტული პროდუქტები (CPV 33600000)	1,917	12.2%	81,514,335	9.9%	571	78,095,171	1,346	3,419,164
4 სამედიცინო აღჭურვილობა (CPV 33100000)	770	4.9%	55,984,270	6.8%	599	55,792,779	171	191,491
5 სასუქები და ნიტროგენული ნაერთები (CPV 24400000)	59	0.4%	28,406,607	3.4%	59	28,406,607		
6 სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებები და სათადარიგო ნაწილები (CPV 34900000)	141	0.9%	25,788,820	3.1%				

Action implemented by:

LEPL ENVIRONMENTAL
INFORMATION AND
EDUCATION CENTRE

7	კომპიუტერული მოწყობილობები და აქსესუარები (CPV 30200000)	870	5.5%	22,595,127	2.7%	407	15,656,635	463	6,938,492
8	რძის პროდუქტები (CPV 15500000)	166	1.1%	16,915,731	2.0%	159	13,554,429	7	3,361,302
9	გასანათებელი მოწყობილობები და ელექტრონათურები (CPV 31500000)	300	1.9%	15,002,801	1.8%	300	15,002,801		
10	ცხოველური წარმოშობის პროდუქტები, ხორცი და ხორცის პროდუქტები (CPV 15100000)	191	1.2%	13,874,856	1.7%	189	13,801,813	2	73,043
11	ნაწილები და აქსესუარები სტრანსპორტო საშუალებებისა და მათი ძრავებისთვის (CPV 34300000)	1,118	7.1%	14,019,042	1.7%	190	10,615,575	928	3,403,467
12	ავიჯი (CPV 39100000)	346	2.2%	14,103,101	1.7%	346	14,103,101		